

Inkludering av ungdom med minoritetsbakgrunn i NIF-organisert idrett¹

Mari Kristin Sisjord, Kari Fasting og Trond Svela Sand

Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komité (NIF) har en uttalt målsetting om en åpen og inkluderende idrett. Hvordan kommer dette til uttrykk i den praktiske virksomheten? Denne artikkelen, som bygger på data fra en undersøkelse om likestilling og mangfold i den organiserte idretten (NIF), retter søkelyset mot arbeid med inklusjon av ungdom med minoritetsbakgrunn på ulike organisasjonsnivå i NIF: særforbund, idrettskretser og idrettslag. Datamaterialet er kvalitative intervju med representanter fra ulike organisasjonsnivå. Resultatene viser at NIFs overordnede politikk i varierende grad nedfelles i særforbundenes virksomhet, i idrettskretsene og i idrettslagene. Av særforbundene skiller Fotballforbundet og Klatreforbundet seg ut som aktive pådrivere i arbeidet med inkludering. Mange idrettslag oppfattet slike spørsmål som lite aktuelle i sitt rekrutteringsområde. Representanter for lag som hadde erfaring med inkludering og rekruttering av minoritetsungdom, tilkjennega varierte erfaringer og synspunkter.

Med økende innvandring og multietnisitet i samfunnet aktualiseres spørsmål om integrasjon. I den sammenheng trekkes idretten ofte frem som en egnet arena, fordi reglene for utøvelse er internasjonale og terskelen oppfattes som lav med tanke på språk og kulturkompetanse (Friberg og Gautun 2007). Videre fremheves idrettens potensial til å knytte folk sammen i sosiale nettverk basert på interessefellesskap (Seippel 2002) samt at minoritetsgrupper gjennom idrettsdeltakelse kan få innsikt i majoritetsbefolkningens verdier og normer (Eidheim 1998). Men hva gjør idretten selv for å inkludere minoritetsungdom i idrettsvirksomhet? Det er temaet for denne artikkelen, som undersøker tiltak og er-

faringer med inkludering av ungdom med ikke-vestlig etnisk bakgrunn. Før vi kommer til datamaterialet og analysene av det, presenteres tidligere forskning om minoritetsungdoms deltakelse i idrett, ulike tiltak for å rekruttere minoritetsungdom til idretten og ulike forståelser av integrasjon som diskusjonen vår knytter an til.

Tidligere forskning om minoritetsungdoms deltakelse i idrett

Undersøkelser viser at ikke-etnisk norske i mindre grad enn etnisk norske barn og unge er med i organisert idrett. Dette er godt dokumentert i *Ung i Norge*-undersøkelsene med datasett fra 1992, 2002 og 2010 (Krange og Strandbu 2004, Seippel mfl. 2011), *Ungdomsundersøkelsen i Oslo 1996* (Strandbu og Bjerkeset 1998) og *Ung i Oslo 2006* (Strandbu og Bakken 2007).² Data fra *Ung i Norge* viser imidlertid at andelen minoritetsgutter i idrettslag har økt jevnt og trutt i hele perioden, mens tilsvarende ikke har skjedd for jentenes del (Seippel mfl. 2011).

Men idrett utøves på mange arenaer og med ulike tilknytningsformer. For eksempel går det frem at andelen som trener i et idrettslag, er større enn andelen som er medlem. Mest tydelig er dette for jenter med minoritetsbakgrunn, der data fra *Ung i Oslo 2006* viser at andelen som trener i idrettslag, er dobbelt så stor som andelen som er medlem i et idrettslag (Strandbu og Bakken 2007). Idrettsaktivitet kan også foregå uorganisert eller organisert utenfor «tradisjonelle» idrettslag tilsluttet NIF. Når det gjelder trening på egen hånd, er det relativt lite som skiller minoritetsungdom fra majoritetsungdom (Strandbu og Bjerkeset 1998, Strandbu og Bakken 2007, Seippel mfl. 2011). Trening på helsestudio og treningssenter synes å være mer utbredt blant minoritetsgutter enn majoritetsgutter, litt mindre blant minoritetsjenter enn blant majoritetsjenter (Strandbu og Bakken 2007, Seippel mfl. 2011).

Forskjellen mellom minoritetsungdom og majoritetsungdom i organisert idrett må ses i sammenheng med at ikke-etnisk norske generelt er mindre involvert i organiserte fritidsaktiviteter enn etnisk norske (Eimhjellen og Seggaard 2010, Friberg 2005, Øia 1998). Imidlertid ser det ut som idretten har lyktes bedre enn andre organisasjoner i å rekruttere ungdom med innvanderbakgrunn. En studie av Friberg og Gautun (2007) om deltakelse i frivillige organisasjoner, som mer spesifikt handlet om fotballaktivitet, viser at fotballag øst i Oslo har bra rekruttering av spillere med etnisk minoritetsbakgrunn, men dette gjelder først og fremst gutter. Den samme

undersøkelsen viser at flesteparten av lederne hadde en positiv innstilling til å inkludere minoritetsbarn og -ungdom i lagene, men også at de mente det kreves mer for å tilrettelegge aktivitet for denne gruppen. Manglende foreldreoppfølging og dårlig familieøkonomi ble nevnt som de største utfordringene, men noen oppga også konflikter og rasistiske tilbøyeligheter hos med- og motspillere.

Årsaker til at barn og unge med ikke-vestlig etnisk bakgrunn i mindre grad er med i organisert idrett, er sammensatt. Ressursforklaringen er en av forklaringene, som henspiller på sosioøkonomiske forhold i familien. Den har generell forklaringskraft på befolkningsnivå (Enjolras og Wollebæk 2010), en viss betydning for barn og unge generelt, men slår mest ut blant barn og unge med innvandrerbakgrunn (Friberg 2005, Seippel mfl. 2011, Strandbu 2002, Strandbu og Bakken 2007). En annen forklaring handler om kultur og tradisjon og viser til forskjeller i levesett og fritidsmønstre mellom kulturen i opprinnelseslandet til familien og den norske kulturen (Eidheim 1998, Strandbu 2006, Strandbu og Bakken 2007, Walseth 2006). Religion er en tredje forklaring, spesielt når det gjelder jenters deltakelse. Diskusjonene tar først og fremst for seg islam og enkelte tolkninger av islam, der blant annet bekledning og kjønnssegregering i aktivitetene kan være til hinder for jenters deltakelse i idrett (Andersson 2000, Strandbu 2006, Walseth 2006). Videre kan den norske idrettskulturen i seg selv innebære en barriere mot inkludering ved at det eksisterer til dels skjulte, men stereotype forestillinger og spesifikke forventninger til utøvere fra minoritetsgrupper (Andersson 2008).

Tiltak for å rekruttere minoritetsungdom til idretten

Fra statlig hold er det iverksatt spesielle tiltak for å trekke ikke-etnisk norske barn og ungdommer med i idrettsaktivitet, hvorav den største satsingen må sies å være *Storbyprosjektet (Storbyprosjektet for idrettsformål)*, der intensjonen var å gi en større del av befolkningen i de største byene mulighet til å drive idrett (Eidheim 1998). Forløperen til prosjektet var etableringen av *Fargerik idrett* i 1990, hvor formålet var å få med flere innvandrere i norsk idrett. I erfaringsrapporten fra *Fargerik idrett* pekes det på idrettens muligheter når det gjelder sosial integrering av innvandrere i det norske samfunn, men også på at begrensede språkkunnskaper kan by på utfordringer. I tillegg understrekes det at selve måten vi organiserer lag og foreninger på, kan virke ukjent for mange innvandrere (Burmo 1993).

Overordnede politiske ideer for satsingen på Storbyprosjektet kommer til uttrykk i Stortingsmelding nr. 41 (1991–1996) *Om idretten – Folkebevegelse og folkeforlystelse*, hvor «idrett for alle» betones som et visjonært og langsiktig mål. Kulturdepartementet bevilget i perioden 1993–1998 store summer til aktivitetstiltak i Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim og Akershus. Målgruppene var primært ungdom og innvandrerkvinner. Evalueringen fra prosjektet viser blant annet at i Oslo hadde man lyktes med å få større oppslutning om aktivitetstiltak blant barn og unge med innvandrerbakgrunn, og at prosjektet hadde ført til økt rekruttering til klubber og lag i de bydelene der prosjektet hadde sitt nedslagsfelt (Eidheim 1998). Ordningen ble anbefalt videreført i Stortingsmelding nr. 14 (1999–2000) *Idrettslivet i endring. Om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet*, og i 2001 ble programmet videreutviklet til å gjelde flere store byer (Drammen, Fredrikstad, Kristiansand og Tromsø) og storbyområder tilgrensende Oslo. NIF fikk en mer sentral rolle i iverksettingen av programmet og forvaltningen av midlene. Det offisielle navnet ble endret til *Tilskuddsordningen for fysisk aktivitet og sosial integrasjon – idretten som samarbeidspart*. Selve navneendringen understreket det doble formålet ved endringen, nemlig at man gjennom idretten ville stimulere til større aktivitet og dessuten arbeide for sosial integrasjon av inaktive barn og unge (Carlsson og Haaland 2004).

I 2005 ble denne tilskuddsordningen endret med sikte på å gjøre den mer målrettet, og unge med minoritetsbakgrunn ble definert som hovedmålgruppe. Denne omleggingen innebar blant annet støtte til familier med lav betalingsevne og tiltak rettet mot innvandrerforeldre. I en evaluering av tilskuddsordningen er det foretatt en sammenligning mellom byer som er innenfor og utenfor tilskuddsordningen. Resultatene tyder på at omfanget av inkluderingsarbeid blir mer systematisk og får vesentlig større omfang i de byene som er med i ordningen (Nødland og Vassenden 2011).

At idretten selv er opptatt av integrering, inkludering og likestilling, kommer klart til uttrykk i *Idrettspolitisk Dokument* for perioden 2007–2011 hvor hovedmålet er en åpen og inkluderende idrett. I et punkt om toleranse og likeverd heter det at målet er «[å] utvikle toleranse, forståelse og skape erkjennelse av menneskers likeverd for å unngå diskriminering, trakassering og hets», samt at «det er nulltoleranse for diskriminering og trakassering uansett kjønn, etnisk bakgrunn, livssyn, seksuell orientering og funksjonshemming» (NIF 2007:7). Hvordan kommer målsettingen om en åpen og inkluderende idrett til uttrykk i den praktiske idrettsvirksomheten? Dette er tema for denne artikkelen, som har inkludering og rekruttering av ikke-vestlig etnisk ungdom på ulike organisasjonsnivå i NIF som

hovedfokus. Mer konkret undersøkes hva som gjøres på sentralt hold (NIF og særforbund), regionalt i idrettskretsene og i idrettslagene lokalt.

Under NIF-paraplyen er 55 særforbund organisert, som i sum representerer vidt forskjellige idrettskulturer. Enkelte særforbund har flere hundre tusen medlemmer, andre bare noen få tusen. Mange idretter har en lang historie i Norge, andre er relativt nyetablert. Tilveksten av de forskjellige særidrettene avspeiler ulike faser i en globaliseringsprosess, som har betydning for idrettens utforming og organisering.

Norsk idretts visjon om «idrett for alle» favner dermed alt fra toppidrett til breddeidrett. Selv om studieobjektet i vår undersøkelse er breddeidrett og tiltak for inkludering av ikke-vestlig ungdom, kan Anderssons (2008) studie av toppidrett være et relevant utgangspunkt for å forstå ulike idrettskulturer og integreringsformer.

Ulike perspektiver på integrasjon i norsk eliteidrett

Anderssons studie, som er basert på eliteutøvere (migranter og ikke-hvite norske utøvere) i tre idretter (friidrett, fotball og basket), presenterer ulike perspektiver eller modeller for inkludering. Idrettene som inngår, ble valgt ut fra kriterier om synlighet og mediedekning, innslag av etniske minoriteter på elitenivå samt at de representerer ulike historier knyttet til svart eller hvit dominans på internasjonalt nivå. Andersson er opptatt av å belyse den tvetydigheten som eksisterer i rommet mellom organisasjoners målsettinger og medlemmenes fortolkninger. I analysene trekker hun inn en rekke aspekter ved flerkulturelle diskurser, fremkommet gjennom intervju med utøvere, trenere og ledere i idrettsorganisasjoner, sportsjournalister og medieoppslag. Sentrale tema er forskjellige praksiser og holdninger i de ulike idrettene, rasisme- og inkluderingsdebatt, individuell og nasjonal identitet, som drøftes i en ramme av nasjonale og globale idrettskulturer. For vårt formål skal vi nøye oss med å trekke frem enkelte karakteristika ved integrasjon i de tre idrettene, som en slags typologiforståelse av ulike idrettskulturer og måter å håndtere spørsmål om inklusjon.

Friidrett er en individuell idrett, godt rotfestet i norsk idrettshistorie med et betydelig internasjonalt tilsnitt. Dimensjonen svart-hvit³ er fremtredende i analysene, med referanse til forestillinger om biologiske forutsetninger for å oppnå toppprestasjoner i ulike øvelser, spesielt løpedistanser. Spørsmål om integrering omtales som «naturlig integrering». Det henvises til at idretten er integrert på et internasjonalt nivå, og at verken det norske eller det internasjonale friidrettsforbundet har noen eksplisitt politikk på inte-

grering, ei heller regelverk vedrørende rasisme og diskriminering. Implisitt hevdes det at diskriminering ikke forekommer, fordi idretten handler om enkeltprestasjoner og at mange klubber har ikke-etnisk norske utøvere som tilsynelatende faller naturlig inn. Samtidig avdekkes en viss ambivalens i form av taus kunnskap omkring spørsmål som kan oppfattes som politisk ukorrekte, knyttet til genetikk, nasjonal bakgrunn og prestasjoner.

I analysen av fotball tegner Andersson et komplekst bilde av norsk elitefotball i møte med en internasjonal fotballverden, der kommersialisering, spillerimport, migrasjon, rasisme, internasjonale bestemmelser og arbeidstakerforhold aktualiseres. Bred mediedekning av enkelthendelser og uttalelser fra profilerte spillere har bidratt til en offentlig debatt om fotball og rasisme. Dette, sammen med en sterk vekt på antirasisme i det europeiske fotballforbundet UEFA (United European Football Association) samt initiativ fra enkeltklubber og humanitære organisasjoner som Norsk Folkehjelp og Røde Kors, har resultert i kampanjer og beslutninger om å bruke fotball som et medium for antirasistisk arbeid og inkludering av minoriteter i idretten.

Fremstillingen av basket handler hovedsakelig om den semiprofesjonelle basketligaen i Norge, BLNO, som ble etablert for å tiltrekke seg media, sponsorer og publikumsinteresse, der gründere stilte seg kritiske til den konservative mentaliteten de mente Norges Basketballforbund representerte. BLNO-konseptet er tydelig inspirert av amerikansk basket med tanke på markedsføring, merkevarebygging og underholdning. Profilverdiene er trendy (ungdommelig), internasjonal (flerkulturell), urban (fellesskap), ansvarlig (helhet) og spennende (annerledes/nyskapende). Analysen tar for seg dimensjonen svart–hvit, blant annet når det gjelder lagsammensetning, image og rollemodeller. BLNO fremstår som en idrettsinstitusjon som ønsker å bli assosiert med en «kul», positivt ladet kulturell svarthet, med en sterk beundring for afroamerikanske spillere og basketballkulturens estetiske karakter (spillestil, klær og musikk).

Sammenfattet kan de tre perspektivene eller modellene betegnes som «naturlig integrering» (friidrett), «arbeid mot rasisme» (fotball) og «svart er kult» (basket).

Prosjektet *Likestilling og mangfold i norsk idrett*

Datagrunnlaget i denne artikkelen er hentet fra undersøkelsen *Likestilling og mangfold i norsk idrett* (Fasting mfl. 2008), som ble gjennomført høsten 2007 og våren 2008. Undersøkelsen ble initiert av Likestillings- og

diskrimineringsombudet og utviklet i samarbeid med en forskergruppe ved Norges idrettshøgskole. Problemstillingen som besvares i denne artikkelen, er: *I hvilken grad arbeides det på ulike organisasjonsnivå i NIF med inkludering og rekruttering av ungdom med ikke-vestlig etnisk bakgrunn?*⁴

Metode for datainnsamlingen var kvalitative intervju. Som bakgrunn for intervjuene ble det benyttet tilgjengelige årsrapporter, strategiske planer og handlingsplaner, spesielt gjelder dette intervju med særforbundsrepresentanter. De som ble intervjuet, var ledere, det vil si generalsekretærer i særforbund, organisasjonssjefer i idrettskretser og ledere i idrettslag. Utvalget består av 24 særforbund (av 55 som er registrert i NIF), 6 idrettskretser (av totalt 19 idrettskretser) og 39 idrettslag (av over 12 000 på landsbasis).⁵ Utvelgelse av særforbund ble foretatt ut fra følgende seleksjonskriterier: de største særforbundene i NIF (medlemstall), kjønnsfordeling i medlemsmassen (særforbund med tilnærmet lik kjønnsfordeling og særforbund med stor kjønnsubalanse), individuelle idretter og lagidretter og relativt nyetablerte særforbund. Idrettskretser og lag fulgte en totrinns utvelgelse basert på geografisk spredning (Nord-, Sør-, Midt-Norge, øst, vest og innland), noe som resulterte i store og små idrettskretser (basert på antall lag). I hver krets ble den bykommunen og den landkommunen med høyest aktivitetstall (ifølge Idrettsregistreringen 2006) valgt ut. Idrettslag ble plukket ut basert på kriterier om høyest aktivitetstall og på kjønns sammensetning.

Resultater

Resultatene presenteres i henhold til de tre organisasjonsleddene særforbund, idrettskrets og idrettslag. Det refereres kun til navn på særforbund der det fremkommer i intervjusitat eller er spesielt relevant i rekruttering av personer med ikke-vestlig etnisk bakgrunn. I tillegg nevnes særforbund som skiller seg ut med spesielle tiltak, som kan være til inspirasjon og som eksempel til etterfølgelse. I resultatpresentasjonen fra idrettskretser og lag nevnes ikke navn på kretsen eller laget det refereres til.

Hva gjøres i særforbundene?

I intervju med representanter for særforbundene ble det stilt spørsmål om forbundet hadde en egen politikk på integrering av ikke-vestlig etniske personer, om de hadde spesielle tiltak for tilrettelegging av aktivitet og even-

tuelle prosjekter for rekruttering. Resultatene viser stor variasjon – fra null engasjement til spesifikke prosjekter.

Datamaterialet fra særforbundene kan i store trekk sorteres i tre kategorier basert på grad av engasjement i dette arbeidet. Den største kategorien rommer 14 særforbund, som oppgir at de ikke har noen uttalt politikk på området. Men noen få sier at de er kjent med tiltak på klubbnivå, slik det kommer frem her: «Jo, vi vet om noen, men det er få, og det har vært vanskelig å rekruttere. Det er noen klubber som har forsøkt bevisst.» Enkelte andre sier de vet om klubber som har med personer med ikke-vestlig etnisk bakgrunn, og at dette synes å gå greit:

Det er ikke mange, men de som er med, ser ut til å ha glidd inn. Vi har vel ikke gjort noe eget forsøk med spesifikke prosjekter. Eller ja, bortsett fra at jeg vet om noen klubber, men da er det lokale initiativ. Vi har snakket litt om det, det er klart at det finnes midler, det er penger på det.

Det siste indikerer kjennskap til økonomiske tilskudd for aktuelle prosjekter, men at forbundet ikke konkret har tatt fatt i det. Hvorfor det bare har blitt med praten, er vanskelig å lese ut av intervjuet videre. På lignende vis bærer flere intervju preg av at spørsmål om inkludering har mindre interesse, og at det er lite refleksjon rundt temaet. Enkelte sier de har mer enn nok med å skjønne den daglige virksomheten, som en forklaring på at rekruttering av «spesielle grupper» ikke har blitt prioritert. Andre antyder at for «deres» idrett er spørsmålet mindre relevant, slik vi finner eksempler på i flere «vinteridretter». Måten dette kommer til uttrykk, er i formuleringer som: «Det er kanskje mer aktuelt i andre idretter, som fotball og basket og sånn» eller «det er ikke gjort noen jobb for å trekke til seg noen, og jeg tror heller ikke de ikke-vestlige, de går jo ikke og spør». Det siste sitatet tyder på en tilbaketrukket holdning til rekruttering samtidig som det heller ikke eksisterer noen forventning om at ikke-vestlige kommer på eget initiativ, med andre ord anses denne gruppen som uaktuell. I en annen vinteridrett kommer det frem at det finnes enkelte ungdommer med ikke-vestlig etnisk bakgrunn som kanskje blir ekstra synlige, slik det berettes her: «Vi har jo en mørk hudet, som har blitt veldig god, og han har heller blitt maskot på laget, altså.» Sitatet er positivt ladet med tanke på hvordan gutten blir ivaretatt, samtidig som det reflekterer en slags infantilisering ved bruk av maskotmetaforen, som indirekte innebærer makt- og status-forhold. Med referanse til svart-hvit-dimensjonen hos Andersson (2008) blir en mørk hudet i vinteridrett å betrakte som en sjeldenhet, i dette tilfellet kanskje en ku-

riositet. Men fenomenet kan ikke relateres til «svart er kult» som perspektiv på integrering, fordi denne kategorien tilbybler kulturell svarthet. Maskoten i sitatet over måtte heller betegnes noe i retning av «svart er sjelden» eller «svart er morsomt».

I neste kategori inngår seks særforbund som oppgir at de har mange aktive medlemmer med ikke-vestlig etnisk bakgrunn, slik at spesielle tiltak eller rekrutteringsprosjekt ikke har vært noe tema. Representanten for et av forbundene (Norges Kickboxing Forbund) uttrykker seg slik: «Vi har jo mange med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som medlemmer, men det er ikke noen spesialprosjekter på det. Jeg føler egentlig det ville vært ganske unaturlig, når klubbene består av 30–40 prosent innvandrere.» Lignende synspunkter kommer frem hos representanten for Norges Rugbyforbund: «Ikke noe bevisst, nei. I kraft av at rugby er såpass internasjonal, har vi jo folk fra Fiji og Kenya og alt mulig annet, men det er ikke noe bevisst.» Representanter for de øvrige særforbundene peker på idrettens internasjonale profil som en mulig årsak til at de allerede har mange med, samt at et par viser til involvering i det tidligere Storbyprosjektet. Sett i relasjon til Anderssons (2008) perspektiver på integrering kan disse særforbundene kategoriseres av å ha «naturlig integrering», enten ved at idrettene anses som integrert på et internasjonalt nivå, og/eller at ikke-vestlig etniske utgjør en stor del av medlemsstokken.

Den siste kategorien består av fire særforbund, hvorav to skiller seg ut med egne prosjekter for rekruttering og tilrettelegging av aktivitet rettet mot ikke-vestlig etniske barn og ungdom, nemlig Norges Fotballforbund og Norges Klatreforbund. De to andre viser til strategidokument og søknader om midler til planlagte prosjekter, samt at det refereres til aktiviteter på klubbnivå som i noen tilfeller er knyttet opp mot Inkludering i idrettslag.⁶

Norges Fotballforbund er den tydeligste aktøren når det gjelder arbeid for ikke-vestlig etniske grupper. Forbundet har et uttalt mål om at alle som ønsker det, skal ha et tilbud. Dette står nedfelt i handlingsplaner og omtales slik i årsrapporten for 2006: «Ingen skal stenges ute fra vår aktivitet, uansett alder, kjønn, kulturell eller sosial bakgrunn, funksjonshemming eller seksuell orientering.» (Norges Fotballforbund 2007:24). I tillegg til inkluderingsprosjekter arbeides det aktivt mot rasisme. *Fargerik fotball* er betegnelsen på alt arbeid forbundet gjør for å bekjempe vold og rasisme i det flerkulturelle Norge. Årlig arrangeres en turnering som markering for kulturelt mangfold. Det er også etablert en egen varslingstelefon for folk som føler seg utsatt for diskriminering, herunder rasisme. Fotballforbundet har også utviklet et eget kurs kalt *Fotball for alle*. Kurset beskrives slik:

Alle er likeverdige og har lik rett til å delta. NFFs Handlingsplan peker på bl.a. funksjonshemmede og flerkulturelle grupper som kan oppleve eksklusivering. Har din klubb funksjonshemmede eller flerkulturelle som ikke får et fotballtilbud? Får de delta på lik linje med andre? Hva vet vi om spesielle utfordringer knyttet til begrepet «annerledeshet»? Hva med manglende foreldredeltakelse?

(Norges Fotballforbund 2005:10)

Et annet forbund med betydelig engasjement i integreringsspørsmål er Norges Klatreforbund. Til forskjell fra Norges Fotballforbund, som er det desidert største særforbundet i NIF, hører Klatreforbundet til de mindre forbundene med dertil begrensede ressurser og administrativt apparat. Til gjengjeld viser forbundet stor interesse for å trekke ulike grupper barn og unge med i sin virksomhet. Prosjekter finansiert gjennom Helse- og Rehabiliteringsmidler (søknad gjennom NIF sentralt) og samarbeid med skoler har muliggjort tilbud som *Fargerik klatring* i flere byer og klatreklubber. Selv om forbundet har lyktes med å skaffe økonomiske midler, pekes det på at det til tider kan være en utfordring å få klubbene til å engasjere seg:

Problemet er at det er vanskelig å få folk til å engasjere seg i det, penger har vi jo, men å få klubbene til å engasjere seg i det, det er jo det som er problemet. Men som sagt penger er som regel ikke noe problem når det gjelder inkludering.

Sitatet er et eksempel på at vyer og handlingsplaner på sentralt hold ikke alltid får gjennomslag på lavere nivå. Dette er et eksempel på at den organiserte idretten for en stor del er tuftet på frivillig arbeid i idrettslagene og dermed preges av dem som drifter virksomheten. Når det gjelder Klatreforbundets engasjement i å skape en åpen og inkluderende idrett, er det verdt å merke seg at de faktisk har vist større ambisjoner enn NIF. Klatreforbundet fremmet på Idrettstinget i 2003 et lovendringsforslag med mer forpliktende formuleringer om NIFs «utvidete samfunnsansvar» og presiserte at det bør drives «oppøkende virksomhet for å fange opp dem som i dag faller utenfor», et forslag som ikke ble vedtatt av tinget (Skille 2011:77).

I tråd med Anderssons (2008) studie viser resultatene fra foreliggende undersøkelse at Fotballforbundets inkluderingsarbeid kan betegnes som «arbeid mot rasisme». Det samme kan sies om Klatreforbundet. Begges prosjekt, *Fargerik fotball* og *Fargerik klatring*, målbærer intensjoner om en

idrett som er åpen for alle, uavhengig av hudfarge, og selve begrepsbruken understreker at etnisk mangfold beriker idretten.

I intervjuene med representanter for særforbundene kom det frem noen interessante refleksjoner som er verdt å nevne. Enkelte pekte på strukturelle barrierer mot inkludering i form av lov og reglement. Skytterforbundet nevner en spesiell utfordring, fordi det stilles krav om norsk statsborgerskap for å eie våpen. Det refereres til et kurs for nybegynnere som holdes i Oslo, der deltakerne får opplæring og veiledning i skyting. Men dersom de vil fortsette og skaffe seg eget våpen, oppstår et problem:

Så her er det en gruppe utøvere som faller fra, de har kanskje lyst, men på et eller annet tidspunkt så får de ikke lov til å erverve seg eget våpen, og da er det ikke noe å gjøre.

Intervjupersonen påpeker at de må forholde seg til våpenloven, men sier samtidig at dette er et problem de har tenkt å diskutere med NIF med tanke på om noe kan gjøres. Andre forbund viser en tillem্পning av idrettens reglement når det gjelder bruk av hodeplagg. Basketballforbundet, Håndballforbundet og Volleyballforbundet har vedtatt at spillere kan bruke hodeplagg, langermet overdel og langbukse dersom de ønsker det, til tross for at de internasjonale spillereglene ikke godtar dette:

Du har ikke lov å spille med hodeplagg i basket. Det har jo vært et sånn gjennomgående tema. Men det er klart vi tillater det. Hvis jenter vil spille med hijab, så spiller de med hijab. Hvis de vil spille med langbukse, så spiller de med langbukse. Og hvis guttene må ha turban, ja, så spiller de med turban. (Basketballforbundet)

Sitatet viser at man ser bort fra internasjonale regler i konkurranser på nasjonalt nivå, men det understrekes videre i intervjuet at reglementet selvfølgelig etterlevs i internasjonale konkurranser. Den tillem্পningen som skjer av idrettens reglement, er imidlertid forskjellig fra de utfordringer Skytterforbundet står overfor, der norsk lov er styrende for virksomheten.

Idrettskretsenes engasjement

Et generelt inntrykk er at integrering har fått liten oppmerksomhet i idrettskretsenes virksomhet. Problemstillingen ble tydeligvis oppfattet som et storbyfenomen, og det var kun idrettskretser med større byer som hadde

noe særlig erfaring å vise til. Tre av kretsene sier at de ikke har eller har hatt noen konkrete tiltak, og at det i så fall er basert på lokalt engasjement ute i klubbene. En uttalte seg slik:

Ut fra vårt ståsted, så enten går det der bra, ellers så er det ikke noe behov. Altså, det er jo behov, for det finnes jo mennesker med annen bakgrunn i fylket her også, men det er ikke veldig fremtredende i hvert fall. Og forhåpentligvis når vi ikke hører noe som helst nesten, om verken problemer eller gode positive historier rundt det, så håper jeg og tror jeg at det betyr at de som da ønsker å være en del av idretten, har mulighet til det.

Et par av de intervjuede viser til tidligere tiltak, blant annet gjennom idrettens Storbyprosjekter, men etter omleggingen til Inkludering i idrettslag har kretsen ikke lenger noen aktiv rolle i dette (Nødland og Vassenden 2011). Det vises også til «kurs for innvandrerungdom», eksemplifisert med svømmekurs og lederkurs. En av kretsene viser til spesielle arrangement i samarbeid med særkretser, slik det fortelles om her:

Det er noe som vi har begynt med sammen med fotballkretsen. Vi har hatt et par sånne samlinger hvor det ene var et rent jentearrangement med litt innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn og noen vanlige norske. [...] Vi hadde et arrangement i høst med både gutter og jenter, og det viste seg særlig på de med ikke-vestlig bakgrunn, de ble stående litt i bakgrunnen og fikk ikke være med på så mange av aktivitetene. Eller de valgte det kanskje selv òg? Så fant vi ut at her må vi gjøre noe nytt. Så da lager vi en egen jentedag.

Som en slags forklaring på at kretsen ikke har spesielle tiltak for denne målgruppen, påpeker en av de intervjuede at idrettskretsens oppgave først og fremst er å gi tilbud «innenfor felles idrettslige oppgaver», og refererer til barneidrett, klubb utvikling, organisasjonsutvikling, konflikthåndtering eller «det være seg å få innvandrere til å bli en del av idretten vår». Til det siste trekkes frem et eksempel der idrettskretsen er engasjert sammen med fylket om å «kjøre generelle kurs i frivillig arbeid for fremmedkulturelle».

Den siste formuleringen er ganske aktuell når det gjelder integrering, fordi frivillig arbeid og den «norske dugnadsånden» trekkes frem som en utfordring med tanke på å involvere ikke-vestlige etniske i idrett og andre frivillige organisasjoner (Friberg 2005, Eimhjellen og Seggaard 2010).⁷

Idrettslagene

Resultatene fra idrettslagene viser store regionale variasjoner når det gjelder inkludering av barn og ungdom med ikke-vestlig etnisk bakgrunn. For noen synes problemstillingen irrelevant. Spesielt gjelder dette representanter for lag i bygdekommuner der innbyggerne i hovedsak er etnisk norske, og der disse utgjør litt over halvparten av lagene. De idrettslagene som har erfaring med integrering av ikke-vestlig etnisk ungdom, kan grovt sett sorteres i tre kategorier: lag med utøvere fra asylmottak, idrettslag som har aktivitetstilbud knyttet opp mot Inkludering i idrettslag, og idrettslag med utøvere som mer eller mindre er «naturlig integrert». Med naturlig integrering menes i denne sammenheng at det ikke er nødvendig å gjøre spesielle rekrutteringsfremstøt eller andre forordninger for å inkludere ikke-vestlig etniske ungdommer.

Idrettslag med utøvere fra asylmottak holder i hovedsak til i landkommuner eller mindre byer. Erfaringene som rapporteres fra idrettslagene, er sammensatte, men økonomi fremstår som den største utfordringen. Imidlertid synes problemene for det meste å løse seg, enten ved at mottaket betaler kontingent og andre utgifter, eller ved at kommunen yter tilskudd. Vi ser også eksempler på at idrettslaget selv tar et stort ansvar:

Vi har jo mange barn og ungdommer [anslår 40–50 stykker] som ikke har voksne personer her i landet, og det er mange av dem på de forskjellige lagene våre. Og der går jo stort sett klubben inn og subsidierer det det koster å ha dem med, for det finnes jo som regel svært begrensede midler blant dem. Det hender jo at vi får noen kroner av utlendingskontoret, når vi kommer på å søke om det.

Enkelte oppgir samarbeid med kommunen gjennom flyktningkonsulent og/eller skolen, noe som synes å fungere bra. Representanten for et av lagene, som hadde hatt samarbeid med kommunen, kirken og Norsk Folkehjelp om ulike fritidsaktiviteter for ungdom, var imidlertid mindre begeistret, fordi «jeg er mest opptatt av våre aktiviteter og ikke jobbe mer dugnad for de andre». En annen ga uttrykk for at samarbeidet med mottaket ikke hadde vært slik man kunne ønske:

Vi åpna for at de skulle kunne få være med. Det ble litt krevende i fotball, for de kom med relativt ujevn frekvens. Og der slet vi med at de hadde fått drakter og sånne ting, og det var vanskelig å få kompensert det fra mottaket.

Sitatet viser til sentrale aspekter ved den organiserte idretten, her i form av regularitet i deltakelse og betalingsevne. Denne problematikken håndteres tilsynelatende forskjellig fra lag til lag, noe som bunner i ressursmessige faktorer, men også holdninger. Samlet sett viser intervjuene at noen stiller seg positive til å inkludere beboere på mottak, endog ved at klubben bærer ekstrautgiftene. Andre viser mindre entusiasme, og i enkelte tilfeller skinner det gjennom en viss motvilje til å ta på seg andre oppgaver enn det idrettslaget ellers har. Noen få utsagn kan også tolkes som intoleranse overfor denne gruppen utøvere.

I utvalget vårt inngår to idrettslag som var involvert i Inkludering i idrettslag. Idrettslagene hører til byer som kom med i Storbyprosjektet i en tidligere fase, og representanter fra disse lagene anvender både betegnelsen Storbyprosjektet og Inkludering i idrettslag. Den ene representanten sa: «Det går jo mest på ungdom, men det er et fokus på innvandrerungdom.» Måten vedkommende uttrykte seg på, kan tolkes som at ungdom er hovedmålgruppen, og at «fokus på innvandrerungdom» kanskje legges til fordi det var tema for denne undersøkelsen. Laget tilbyr flere aktiviteter, men «Åpen hall» er det mest omfattende integreringstiltaket over tid. En gang i uken er hallen åpen for ymse aktiviteter, med en ansvarlig trener til stede, og «det er alt mulig av nasjonaliteter, religion og så videre.» Det bør legges til at «Åpen hall» er et typisk lavterskeltilbud i Storbyprosjektets regi, med fritt fremmøte der deltakerne selv bestemmer aktivitetene og organiseringen (Skille 2005, Nødland og Vassenden 2011). Idrettslaget står også i spissen for en årlig kulturfestival som arrangeres på torget midt i byen, for «å vise det positive av det flerkulturelle miljøet.» Festivalen innebærer en rekke aktiviteter med sang og dans, de har en parade som viser mangfoldet av nasjonaliteter i byen, og det rigges opp boder med internasjonal mat. Arrangementet er tilknyttet «en internasjonal forening» og støttes av midler fra det offentlige og sponsorer.

Det andre laget er lokalisert i en bydel der en stor andel av befolkningen har ikke-vestlig etnisk bakgrunn. Intervjuet anskueliggjør stor bevissthet om å gi disse et tilbud. Blant annet vises det til et tilbud etter skoletid med instruktører til svømmeopplæring:

Vi har rekruttert flere barn fra innvandrergruppene her i byen etter at vi kom godt i gang med idrettens storbymidler og det som nå heter Inkludering i idrettslag. Det har vært veldig nyttig for oss der vi er plassert nå, fordi vi har kunnet lønne folk og sånn. Så har vi greid å samarbeide med skolen for å få til et tilbud, fordi bydelen manglet totalt aktivitet fra idrettslag. Så skolen greip fatt i det og har tett samarbeid med idretts-

rådet og svømmeklubben og en del andre klubber som delvis sogner til bydelen eller har aktivitet som favner hele byen.

Sitatet er et eksempel på at det er mulig å få ting til med målrettede tiltak, og at dette ofte er et ressurs spørsmål, slik sitatet over illustrerer med henvisning til lønnsmidler. Et annet viktig forhold er samarbeidet mellom flere instanser, som Inkludering i idrettslag legger opp til gjennom idrettsrådet, og gjerne med flere idrettslag involvert. Imidlertid bør det legges til at svømmeopplæringen krevde spesiell tilrettelegging med kjønnssegregerte grupper, på grunn av dusjing og bekledning i bassenget.

Virksomheten i de to lagene som er tilknyttet Inkludering i idrettslag, er ganske forskjellig. Svømmeopplæringen har en tydelig målgruppe med behov for spesiell tilrettelegging. «Åpen Hall» hører derimot til de større tiltakene i Storbyprosjektene, som tiltrekker seg store grupper ungdom. Hvorvidt slike prosjekter når de primære målgruppene, eksempelvis minoritetsungdom og særlig minoritetsjenter, kan diskuteres. Evalueringer peker på at andre grupper ungdom i stor grad dominerer tilbudene, både de som er med i organisert idrett, og de som står utenfor (Carlsson og Håland 2004, Skille 2005). Lignende erfaringer kom frem i *FUNI-prosjektet* (1997–2000), som er NIFs største satsing på ungdomsidrett. Hensikten med prosjektet var å utvikle varierte og mer inkluderende idrettstilbud for ungdom, også «Åpen Hall», hvor evalueringen viser at tilbudene ble benyttet av både idrettsaktive og ungdom som hadde sluttet med organisert idrett (Sisjord og Græsdal 2003).

Den tredje kategorien idrettslag i vår studie har vi benevnt «naturlig integrering». Idrettslagene i denne kategorien har ulike erfaringer, men et hovedinntrykk og en måte å fremstille integrasjonsproblematikk på er at det «går stort sett greit». Oppslutningen fra ikke-vestlig etniske grupper er svært variabel, noe enkelte sitater kan illustrere: «Ja, vi har vel en bosnier med», «det er vel tre fra Senegal» og «jeg har i hvert fall 10 prosent av medlemsregisteret som jeg ikke tør å uttale navnet på». Det siste indikerer at disse ikke er etnisk norske, med undertoner om at «de er annerledes enn oss». Felles for disse idrettslagene er at det ikke er gjort noe spesielt med tanke på rekruttering, men at det kan være nødvendig med ekstra tiltak for at de som henvender seg, kan få delta. I enkelte idretter går rekrutteringen så å si av seg selv, eksempelvis i fotball, der flere påpeker at denne aktiviteten er en naturlig inngangsport til vennskap fordi «fotball er internasjonal, den er universell», hvilket gjenspeiler perspektivet på «naturlig integrering» slik Andersson (2008) anvender termen. Noen forklarer naturlig rekruttering med at «ungene blir først med litt på løkka, de lærer seg litt ferdighe-

ter, så blir de med skolekamerater på fotballtrening». En annen svarer slik på spørsmål om rekruttering: «Nei, det er ikke noe vi har tenkt spesielt over, for de bor jo her. Og det er klart at noen av de vil spille håndball, så det er på en måte naturlig at de blir med.»

Vedrørende barrierer mot inkludering er det flere forhold som trekkes frem. Enkelte peker på språkproblemer, slik en leder i en taekwondo-klubb omtaler en utøver: «Han trenger den ene instruktøren nesten alene, for han snakker svært lite, så det går jo mest bare på å vise og peke. Men, altså, inne i hallen går det greit, det er verre når han skal lese teori.» Andre nevner at mangelfulle språkkunnskaper ikke er noe problem, fordi det kompenseres med fysiske ferdigheter og «de lærer spillet når de bare er med».

Bekledning er et tema som i liten grad berøres i intervjuene med representanter for idrettslagene i denne kategorien, men noen eksempler finnes. Representanter for et par turnforeninger forklarer at utøverne får kle seg som de vil, som en sa: «De kommer i det de vil, noen kommer i joggebukse, men det er ingen som sier noe på det. Er ikke så opptatt av det, bare de gjør det de skal, og får bevege seg.» En annen viser til «jazzbukse og t-skjorte» og at det går helt greit, men at det blir vanskeligere dersom de skal være med på turnstevne fordi «foreldrene kan motsette seg det». En annen leder uttrykker at når det gjelder hodeplagg, «er det ikke noe problem. Jeg har sett en med skjerf, men ellers er det ingen andre som bruker det. De er kanskje litt mer frigjorte de som kommer hit.» En representant fra et fotballag med mange ikke-vestlig etniske utøvere uttrykker seg slik: «Vi har ingen som spiller i burka som jeg vet om, men det er egentlig ikke så viktig for oss. Altså det som er viktig for oss er at alle skal ha et fotballtilbud. Vi skal være en klubb for alle som vil.» Disse formuleringene kan virke tvetydige. Begge gir uttrykk for åpenhet ved at «det ikke er så viktig for oss», og «vi skal være en klubb for alle som vil.» Samtidig kan selve språkføringen oppfattes nedlatende, eksempelvis «sett en med skjerf» og «ingen som spiller i burka». Uttalelsen «de er kanskje litt mer frigjorte de som kommer hit» kan tyde på at integrering av utøvere begrenses til dem som passer inn i den eksisterende klubbkulturen. En annen var mer direkte i sin uttalelse om kulturforskjeller:

Det er klart det er visse utfordringer, altså om det er en avslutningsfest og sånn, så er det visse ting vi ikke kan servere. Og i forhold til dusjing og en del sånne ting, ikke for å være stygg, men det er bare slik. Og når vi skal kjøre eller reise noe sted, så reiser vi og henter og tilbyr dem å være med, men jeg tror ikke vi lager noe problem av det altså.

Problematikken rundt skyss til trening og konkurranser i form av at foreldre til minoritetsungdom ikke stiller opp, nevnes av flere. Det samme gjelder oppslutning om dugnader i klubben. Enkelte påpeker at foreldrene rett og slett ikke skjønner at det forventes en innsats, noe som samsvarer med andre undersøkelser som viser forskjeller mellom etnisk norske og andre grupper i frivillig arbeid (Friberg 2005, Eimhjellen og Seggaard 2010). Spørsmål om økonomi trekkes også frem, og det viser seg at flere idrettslag ser gjennom fingrene med kontingent og ellers sponser utøvere som ikke kan yte full kostnad til utstyr eller reiser til konkurranser.

Sammenfattende diskusjon

Innledningsvis stilte vi spørsmål om hva som gjøres på ulike organisasjonsnivå i NIF med hensyn til inkludering og rekruttering av ikke-vestlig etnisk ungdom. Resultatene kan sammenfattes og diskuteres i tre punkter: arbeid med inklusjon i NIF og særforbundene, Storbyprosjektet / Inkludering i idrettslag og til slutt erfaringer fra idrettslagene. På øverste nivå gir NIF sentralt føringer på organisasjonens overordnede politikk og virksomhet. Imidlertid synes tematikken knyttet til ikke-vestlig etnisk ungdom å ha liten grobunn i særforbundene, da relativt få konkret har tatt fatt i de ambisjonene sentraladministrasjonen målbærer. På sett og vis reflekterer dette konfliktlinjen i NIF, mellom den faglige (særforbundene) og administrative (NIF sentralt og idrettskretsene regionalt) linjen, som lenge har preget norsk idrett. Særforbundenes virksomhet er tuftet på det olympiske ideal med vekt på idrettens egenverdi og prestasjoner. NIF-linjen bygger på ideologien fra Arbeidernes Idrettsforbund (AIF) og et folkehygienisk perspektiv (Olstad 1987)⁸ og visjoner om «idrett for alle». Dette betyr at særforbundene primært er opptatt av sin egen virksomhet, mens NIF tar et mer overordnet perspektiv på idrettens plass og funksjon i samfunnet. Som et eksempel på denne konfliktlinjen i barne- og ungdomsidrett er innføringen av *Retningslinjer for barneidrett* (1987), der mange særforbund hevdet at de selv var best i stand til å utforme aktivitetene, uten innblanding fra NIF sentralt. Retningslinjene ble vedtatt etter mange års diskusjoner om innholdet i barneidretten, spesielt i forbindelse med konkurranser og reglement (Skirstad 2011).⁹

Storbyprosjektene / Inkludering i idrettslag nevnes på alle nivå. Enkelte særforbund viser til aktivitet ute i idrettslagene med tilknytning til disse prosjektene. To av idrettskretsene hadde tidligere vært involvert i Storbyprosjektene, men gir inntrykk av at deres tidligere funksjon falt ut

ved omorganiseringen hvor søknader fra idrettslagene nå går gjennom lokale idrettsråd. Idrettslagene med støtte fra Inkludering i idrettslag ga klart uttrykk for at de var avhengige av økonomiske tilskudd for å drifte disse tilbudene. Dette anskueliggjør betydningen av bevilgninger over statsbudsjettet øremerket denne type tiltak for å trekke flere og til dels vanskeligstilte grupper med i idrettsaktivitet, fordi idrettslagene stort sett ikke gir disse prioritet.

De øvrige idrettslagene som hadde utøvere med ikke-vestlig etnisk bakgrunn, tilkjennega ulike erfaringer. De som rekrutterte beboere på asylmottak, var i stor grad opptatt av økonomi og praktiske oppgaver i forbindelse med skyss og oppfølging. I korte trekk oppfattes dette som en utgiftspost andre enn deltakerne selv måtte bære. Holdningsmessig fremstår noen som mer raus og velvillig innstilt enn andre når det gjelder å gi disse ungdommene et tilbud. I de idrettslagene vi har gruppert i kategorien «naturlig integrering», var omkvedet at det «går stort sett greit», at det ikke gjøres noe spesielt for å rekruttere ikke-vestlig etnisk ungdom, men også at det kan by på visse utfordringer å inkludere dem som kommer. Ressurser og foreldreoppfølging synes å være en vesentlig faktor, et fåtall nevner språkproblemer og forhold knyttet til bekledning eller mat. Resultatene avspeiler på mange måter sentrale trekk ved den organiserte idretten; den passer best for dem som finner seg vel til rette og kan imøtekomme de forventninger som stilles, enten det dreier seg om ressurser av ulikt slag, atferd eller prestasjoner.

Denne undersøkelsen, som er basert på synspunkter og erfaringer hos aktører som organiserer aktivitet, har mange paralleller til tidligere forskning om utfordringer og årsaker til innvandrerdoms lavere idrettsdeltakelse. Ressurser i hjemmet (Friberg 2005, Seippel mfl. 2011, Strandbu og Bakken 2007) synes klart å ha betydning, både i form av økonomi og av foreldreoppfølging. Likedan har forklaringer som går på kultur og religion (Eidheim 1998, Strandbu og Bakken 2002, Strandbu 2006, Walseth 2006), betydning, slik enkelte utsagn fra idrettslagene kan illustrere, men det finnes også eksempler på særforbund som har vedtatt tillempling av draktreglement.

Mange av våre informanter i særforbund og på lagsnivå tilslutter seg en forståelse av integrasjon som Anderssons (2008) benevner «naturlig integrering» i og med idrettens internasjonale tilsnitt. Vår kategori «naturlig integrering» refererer også til tilfeller der ungdom «naturlig» kommer og blir med som en funksjon av fritidstilbud i nærmiljøet. Når det gjelder «arbeid mot rasisme» som en forebyggende strategi, gjenfinnes den først og fremst på særforbunds nivå, der Fotballforbundet og Klatreforbundet merker seg ut. Synspunkter som kunne relateres til kategorien «svart er kult»,

kom ikke frem i vår undersøkelse, men dimensjonen svart–hvit ble berørt i en vinteridrett, da i en variant av «svart er annerledes».

Sammenfattet reflekterer resultatene noe av kjernen i den organiserte idretten: spenningsfeltet mellom særinteresser og samfunnsansvar. NIFs visjoner om en åpen og inkluderende idrett, i dette tilfellet med søkelyset rettet mot inkludering og rekruttering av ungdom med ikke-vestlig etnisk bakgrunn, har svært varierende prioritet i særforbundene. Videre er frivillig innsats en viktig komponent, særlig på klubbnivået der aktiviteter for barn og ungdom utformes og tilrettelegges for. Dette medfører at engasjement i spørsmål om inkludering i stor grad er avhengig av ressurser, initiativ og prioritering fra idrettslagenes side.

Noter

1. NIF benyttes som forkortelse for Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komité.
2. Disse undersøkelsene opererer med betegnelsene minoritets- og majoritetsungdom, med unntak av Ungdomsundersøkelsen i Oslo (Strandbu og Bjerkeset 1998). Her benyttes innvandrerungdom som en samlekategori, men resultatene presenteres også i henhold til ulike kategorier innvandrere (vestlige land, Øst-Europa, Afrika, Asia og Sør-Amerika). I gjennomgangen av tidligere forskning blir det referert til de begrepene som benyttes i de aktuelle tekstene. I presentasjonen av resultater fra foreliggende undersøkelse anvendes termen ikke-vestlig etnisk bakgrunn.
3. Andersson betrakter svart–hvit som et kontinuum som har sosiologisk relevans fordi det historisk og i nåtiden fungerer som et hierarki som viser sosial status (Andersson 2008 s. 23).
4. Undersøkelsen *Likestilling og mangfold i norsk idrett* studerte NIF-organisert idrett på ulike nivå, slik at en del spørsmål ble formulert i generelle vendinger som «personer med ikke-vestlig etnisk bakgrunn». Resultatpresentasjonen i denne artikkelen bygger imidlertid primært på data om barn og unge.
5. Oversikt over særforbund og idrettskretser som inngår i undersøkelsen, finnes i Fasting og medforfattere (2008).
6. På NIFs hjemmeside omtales ordningen *Tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag* hvor det informeres om mulige tilskudd til idrettslag i bydeler i de større byene der en relativ stor andel har innvandrerbakgrunn.
7. Oslo Idrettskrets inngår ikke i datamaterialet. Det bør legges til at denne kretsen har et aktivt engasjement i samarbeid med de lokale idrettslagene om inkludering av ungdom med innvandrerbakgrunn (Oslo Idrettskrets 2010).

8. Før sammenslåingen til Norges Idrettsforbund i 1946 hadde idretten vært organisert i to forbund: Norges Landsforbund for Idrett og Arbeidernes Idrettsforbund.
9. I diskusjonen rundt retningslinjene var disse først ment å omfatte aldersgruppen opp til 16 år, men retningslinjene som ble vedtatt, gjelder barn til og med 12 år.

Litteratur

- Andersson, M. (2000). «*All five fingers are not the same*». *Identity work among ethnic minority youth in an urban Norwegian context*. Report 1/2000. Bergen: Senter for samfunnsforskning, Universitetet i Bergen.
- Andersson, M. (2008). *Flerfarget idrett. Nasjonalitet, migrasjon og minoritet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Burmo, S. (1993). *Fargerik ungdom – om idrett og innvandrere. Erfaringsrapport 1990–1992*. Oslo: Norges Volleyballforbund.
- Carlsson, Y. og T. Haaland (2004). *Barn og unge som står utenfor – aktivisering gjennom idrett. En evaluering av idrettens storbyprogram*. NIBR-rapport 2004:11. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Eidheim, F. (1998). *Aktivitet eller idrett? En evaluering av Kulturdepartementets Storbyprosjekt til idrettsformål*. NIBR prosjektrapport 1998:19. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Eimhjellen, I. og S.B. Seggaard (2010). *Etniske minoriteter og frivillige organisasjoner*. Rapport 2010:8. Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Enjolras, B. og D. Wollebæk (2010). *Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering*. Rapport 2010:2. Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Fasting, K. mfl. (2008). *Likestilling og mangfold i norsk idrett: – bedre med flere på banen*. Oslo: Likestilling- og diskrimineringsombudet og Norges idrettshøgskole.
- Friberg, J.H. (2005). *Ungdom, fritid og deltakelse i det flerkulturelle Oslo*. Fafo-notat 2005:16. Oslo: Fafo.
- Friberg, J.H. og H. Gautun (2007). *Inkludering av etniske minoriteter i frivillige organisasjoner og fotballag for barn og ungdom i Oslo*. Fafo-rapport 2007:16. Oslo: Fafo.
- Krange, O. og Å. Strandbu (2004). *Ungdom, idrett og friluftsliv. Skillelinjer i ungdomsbefolkningen og endringer fra 1992 til 2002*. NOVA Rapport 16/04. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

- NIF (2007). *Idrettspolitisk dokument 2003–2007*. Oslo: Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komité.
- Norges Fotballforbund (2005). *Fotballutdanning på 1–2–3. En oversikt over alle NFFs tilbud*. Oslo: Norges Fotballforbund.
- Norges Fotballforbund (2007). *Norges Fotballforbunds Årsrapport 2006*. Oslo: Norges Fotballforbund.
- Nødland, S.I. og A. Vassenden (2011). *Inkludering i idrettslag. Gjennomgang av tilskuddsordningen*. Rapport IRIS-2011/066. Stavanger: International Research Institute of Stavanger.
- Olstad, F. (1987). *Norsk idretts historie. Forsvar, sport, klassekamp 1861–1939*. Oslo: Aschehoug.
- Oslo Idrettskrets (2010). *Rapport fra Oslo Idrettskrets. Inkludering i idrettslag / Klubbtiltak i storby*. 2010. Oslo: Oslo Idrettskrets.
- Seippel, Ø. (2002). *Idrett og sosial integrasjon*. Rapport 2002:9. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Seippel, Ø., Å. Strandbu og M.A. Sletten (2011). *Ungdom og trening. Endring over tid og sosiale skillelinjer*. NOVA Rapport 3/2011. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Sisjord, M.-K. og L. Græsdal (2003). *Evaluering av prosjektet «Fleire ungdomar i norsk idrett»*. Oslo: Norges idrettshøgskole.
- Skille, E.Å. (2005). *Sport policy and adolescent sport. The Sport City Program (Storbyprosjektet)*. Doktorgradsavhandling. Oslo: Norges idrettshøgskole.
- Skille, E.Å. (2011). *Norges Idrettsforbund – en ungdomsorganisasjon*. I Hanstad, D.V. mfl. (red.): *Norsk idrett – indre spenning og ytre press*. Oslo: Akilles.
- Skirstad, B. (2011). *Barneidrett som politikk og praksis*. I Hanstad, D.V. mfl. (red.): *Norsk idrett – indre spenning og ytre press*. Oslo: Akilles.
- St.meld. nr. 14 (1996–1997). *Idrettlivet i endring. Om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet*. Oslo: Kulturdepartementet.
- St.meld. nr. 41 (1991–1992). *Om idretten. Folkebevegelse og folkeforlystelse*. Oslo: Kulturdepartementet.
- Strandbu, Å. (2002). *Idrettens betydning som flerkulturell integrasjonsarena*. I Seippel, Ø. (red.): *Idrettens bevegelser. Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn*. Oslo: Novus Forlag.
- Strandbu, Å. (2006). *Idrett, kjønn, kropp og kultur. Minoritetsjenters møte med norsk idrett*. NOVA Rapport 10/06. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

- Strandbu, Å. og S. Bjerkeset (1998). *Ungdom og idrett i et flerkulturelt samfunn. Litteraturoversikt og innledende analyser av Osloundoms idrettsaktiviteter*. NOVA Skriftserie 6/98. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Strandbu, Å. og A. Bakken (2007). *Aktiv Oslo-ungdom og idrett. En studie av idrett, minoritetsbakgrunn og kjønn i et flerkulturelt samfunn*. NOVA Rapport 02/07. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Walseth, K. (2006). *Sport and Integration – The experience of young Muslim women*. Doktorgradsavhandling. Oslo: Norges idrettshøgskole.
- Øia, T. (1998). *Generasjonskløften som ble borte. Ungdom, innvandrere og kultur*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Summary

Inclusion of young people with minority background into organized sport

The Norwegian Olympic Committee and Confederation of Sport (NOC), which is the umbrella organization of the national sport associations in Norway, aim to provide open and inclusive sporting activities. This article examines how this aim is manifested in their work at the different organizational levels in NOC – local sport clubs, regional organizations, and national sport associations. The article presents data from a study of equity and multiplicity in NOC, with particular focus on the inclusion and recruiting of young people with a minority background. The main question is: How are issues of inclusion dealt with at different levels in NOC? The research method used is qualitative interviews with representatives from the national sport associations, the regional associations as well as the local sports clubs. The results show that most of the national associations have no specific policy or projects aimed at recruiting minority youth. Only a few associations take a pro-active stand, among which the Norwegian Football Association and the Norwegian Climbing Federation are definitely the most active. At the regional level the organizations had no specific projects for recruiting minority youth. Though in many sport clubs the question seemed irrelevant due to the demographics of the population, representatives from clubs with minority youth involved revealed different experiences and perceptions of the issue.